

KLAARTJE PETERS

Klaartje Peters (42) kreeg in 2007 met haar boek 'Het opgeblazen bestuur' over provinciebesturen veel aandacht in de landelijke pers. Naar aanleiding van de alles-behalve malse kritiek van de Zuidelijke Rekenkamer op de jaarstukken van het vorige college van Gedeputeerde Staten (GS) - gering informatiegehalte, slechts drie van de 56 doelstellingen gerealiseerd et cetera - vragen we de onderzoeker, gepromoveerd bestuurskundige en lid van de Rekenkamer Maastricht, is er iets veranderd?

1. In uw boek 'Het opgeblazen bestuur' kwam u tot de conclusie dat Nederlandse provinciebesturen vaak hun eigen bestaansrecht proberen te rechtvaardigen door zich belangrijk te maken en dat er geregeld sprake was van onnodig en onzinnig beleid. Bent u sindsdien nog vaak op de koffie gevraagd in het Gouvernement?

Jazeker. Ik heb er lezingen gegeven en discussie gevoerd met ambtenaren naar aanleiding van het boek.

2. Als we de kritiek van de Zuidelijke Rekenkamer lezen, vragen wij ons af: wat doen ze daar in hemelsnaam in het provinciehuis?

Ik proef vooral de frustratie van de Rekenkamer over het feit dat ze geen grip krijgt op wat er precies is gedaan in die vier jaar tijd - iets wat je bij overheden geregeld ziet. Als GS na vier jaar van jaarverslagen en rapportages niet duidelijk kunnen maken wat er is gepresteerd, dan is dat pijnlijk.

3. De vorige GS hebben bovendien hier en daar een 'risico voor de financiële positie van de provincie' bewerkstelligd, aldus het rapport. En dan de vooruitbetaalde bedragen waarvoor de prestatie nog niet was geleverd, in 2010 circa 64 miljoen euro, daar schrik je toch even van hè, als Limburger.

Het betreft hier twee verschillende dingen. Het 'risico' betreft vooral het niet weten hoe de zaken er precies voor staan. De vooruitbetaalde bedragen, daar kun je tegenover stellen dat een veel groter bedrag - bijna het

drievoudige - niet is uitgegeven, en dus bespaard. Juist die 172 miljoen niet bestede euro's vind ik zorgwekkender. Je zou denken dat een provincie goed inventariseert wat ze wil bereiken en welke middelen daaraan worden besteed.

4. Het betrokken college van GS verdedigde zich, natuurlijk. Wees onder meer op de context waarin de jaarstukken moesten worden geplaatst en op gemaakte 'verbeterslagen'. Als voorbeeld genoemd de verbeterslag 'invoering van de 3-W vragen': Wat willen we bereiken / Wat gaan we daarvoor doen / Wat mag het kosten? Hadden die vragen niet altijd al vanzelfsprekend moeten zijn?

De 3-W vragen zijn al jarenlang bepalend in gemeente- en provincieland bij het opstellen van de begroting. Als ze inderdaad pas recentelijk bij de provincie Limburg zijn ingevoerd, dan is dat wel érg laat. Anderzijds, ze lijken bedrieglijk eenvoudig, maar ze daadwerkelijk goed beantwoorden, is ontzettend moeilijk.

5. De rol in het Olympisch Plan 2028, (top)sportzone, Paardensportplan, pfoe, we worden al moe van het lezen over alle sportieve aspiraties. En geslaagd op alle gebieden waren GS zeker niet onomstotelijk. Een kwestie van te veel hooi, te weinig resultaat?

Mensen moeten meer bewegen, dus sporten bevorderen, is goed. Maar als je dieper in de materie duikt, blijken het veelal mooie, holle woorden te zijn. Tot nu toe is er alleen nog maar een

"Je moet blijven hopen"

overeenkomst getekend voor die topsportzone. Het probleem is dat dergelijke ambities met veel bombarie worden gepresenteerd, terwijl het resultaat straks alleen maar kan teleurstellen. Al was het maar omdat bij aanvang niet duidelijk was wat de provincie precies wilde bereiken.

6. Het rapport is kritisch over indicator-aantallen die afwijken, vage omschrijvingen, toelichtingen die geen antwoord geven op de realisatie van de doelstellingen. Snapte u de uitleg van GS wel?

Ik snap het uitstekend, ze zeggen: we zijn ermee bezig, wacht maar rustig af. Inhoudelijk wordt niet ingegaan op de kritiek van de Rekenkamer, die dat nog heel netjes 'jammer' noemt. Wijzen op alles waarmee je nog bezig bent, daar ging het hier niet om. Het ging om de verantwoording achteraf, laten zien wat je hebt bereikt.

7. Een al te nadrukkelijke verwijzing naar het pro-

vinciaal onvermogen om beleidsdoelstellingen te realiseren, ontnemt het zicht op het effect van de inzet van provinciale middelen' (nawoord Rekenkamer, in reactie op de reactie van verantwoordelijke GS, red.). Zijn 'provinciaal onvermogen' misschien de kernwoorden?

Provinciebesturen wijzen er voortdurend op dat ze andere partijen, waarop ze geen invloed hebben, nodig hebben bij het realiseren van hun doelen. De Rekenkamer zegt terecht: jullie stellen zélf de doelen, maken geld daarvoor beschikbaar, dan kun je niet weggkomen met ergens 'geen invloed' op hebben. Maar de doelstelling 'we gaan partijen bij elkaar brengen om een overeenkomst te tekenen' klinkt natuurlijk veel minder dan te stellen dat je 'Limburg op Olympisch niveau' gaat brengen.

8. Is er überhaupt iets ten goede veranderd in het functioneren van deze bestuurslaag ten opzichte van 2007?

Eén ding is beslist ten goede veranderd. Het besef bij provincies dat ze behalve uiteenlopende ambities kerntaken hebben, die ze moeten realiseren en waaraan ze prioriteit dienen te geven. Maar de bijbehorende werkcultuur sluit daar nog altijd niet bij aan. Het is nog steeds voornamelijk plannenmakerij en lucht-fietsen. Daarin is ook de provincie Limburg zeker kwetsbaar.

9. We zijn er lichtelijk moe deloos van geworden. Hoe nu verder?

Gelukkig ga ik daar niet over. Bovendien ben ik een pessimist, geloof niet in grote en snelle vooruitgang. Maar de Rekenkamer moet blijven hameren op eerder genoemde zaken en hopelijk blijven leden van Provinciale Staten kritisch ernaar kijken. De nieuwe GS stralen uit dat ze het anders willen aanpakken. Over een paar jaar moet opnieuw de vraag worden gesteld: wat is daarvan terechtgekomen? Je moet blijven hopen.